

Uw pathologierapport beter begrijpen.

Borstkanker - mammacarcinoom

U kunt uw pathologieverslag beter begrijpen met dit overzicht van veel gestelde vragen.

De chirurg of radioloog heeft een biopsie (een weefsel stukje) of borstweefsel bij u verwijderd. Dit weefsel of uw borst is op uiterlijke kenmerken en onder de microscoop onderzocht door een patholoog. Dat is de medisch specialist die door middel van onderzoek aan weefsel of cellen helpt bij de diagnose van uw ziekte. Het verslag van dit onderzoek is het pathologierapport. In de praktijk wordt dit vaak het P.A.-verslag of de P.A. genoemd. P.A. komt van de vroegere naam voor dit specialisme: Pathologische Anatomie. Het P.A.-verslag wordt gebruikt door uw behandelende arts(en) om (samen met de overige medische gegevens) te bepalen hoe u het beste geholpen kunt worden. Dit overzicht van veel gestelde vragen helpt u om de medische taal te helpen begrijpen die gebruikt wordt in een pathologie verslag.

1. Wat betekent mamma-ablatie, mastectomie, mamma-amputatie, excisie-biopsie of lumpectomie?

Mamma: medische benaming voor borst.

Ablatie of ablatio: verwijdering van de hele borst bij een operatie.

Mastectomie: verwijdering van de hele borst, eventueel met meenemen van de oksellymfklieren. Vroeger werd hierbij soms ook de grote borstspier verwijderd.

Amputatie: verwijderen van de hele borst met meenemen van de oksellymfklieren.

Lumpectomie of excisie-biopsie: een borstsparende verwijdering van een gezwel uit de borst. Daarbij wordt altijd enig omgevend weefsel mee verwijderd om er zeker te zijn van dat al het kankerweefsel verwijderd wordt. Lumpectomie is de meest gangbare benaming voor het chirurgisch verwijderde deel van de borst bij borstsparende therapie.

2. Wat betekent adenocarcinoom, carcinoom of carcinoma?

Carcinoom of carcinoma: medische benaming voor kanker. Mammacarcinoom betekent borstkanker. Een adenocarcinoom is kanker uitgaande van klierweefsel. Ook mannen hebben borstweefsel waarin kanker kan ontstaan. Het is bij mannen wel zeldzamer dan bij vrouwen.

3. Wat betekent infiltrerend of invasief? Wat is metastaseren?

Infiltrerend of invasief: deze woorden betekenen hetzelfde. De borst bestaat uit klierweefsel dat omgeven wordt door steunweefsel (vetweefsel en bindweefsel). Het klierweefsel bestaat uit klierkwabjes die tijdens het zogen melk produceren en hun afvoergangen die samenkomen en uitmonden in de tepel. Borstkanker begint in de kwabjes of de afvoergangen. Na verloop van tijd groeien de kankercellen door de wand van de kwabjes of de afvoergangen heen, het omliggende steunweefsel en vetweefsel in. Dit wordt infiltrerend of invasief carcinoom genoemd.

Rondom de kwabjes en afvoergangen liggen in het steunweefsel bloedvaten en lymfvaten. Als kankercellen deze vaten binnen groeien kunnen zij zich verspreiden (uitzaaien of metastaseren) naar andere plaatsen in het lichaam.

Figuur 1 en 2 toevoegen

4. Wat betekent ductaal carcinoom of lobulair carcinoom?

De plaats waar de kanker ontstaat bepaalt het type kanker en daarmee de kenmerken van de kankercellen onder de microscoop. Een ductaal carcinoom ontstaat in de afvoergangen. Een lobulair carcinoom ontstaat in de klierkwabjes.

5. Wat betekent goed (hoog) gedifferentieerd, matig gedifferentieerd of weinig (laag) gedifferentieerd?

Dit geeft aan hoeveel de kanker lijkt op het normale borstweefsel. Hoe meer een kankergezwel lijkt op het oorspronkelijke borstweefsel (goed gedifferentieerd) hoe minder kwaadaardig deze meestal is. Andere factoren zijn hierbij echter ook van belang.

6. Wat betekent graad, histologische graad, Bloom en Richardson graad, Elston (en Ellis) graad of Nottingham score?

Dit is een score voor borstkanker die is gebaseerd op een aantal microscopische kenmerken. Ieder kenmerk krijgt 1 of 2 of 3 punten. Het is een andere manier om te bepalen hoe gedifferentieerd de kanker is.

Een totaal van 3-5 punten komt overeen met graad 1 (goed / hoog gedifferentieerd).

Een totaal van 6-7 punten komt overeen met graad 2 (matig gedifferentieerd).

Een totaal van 8-9 punten komt overeen met graad 3 (slecht/laag gedifferentieerd).

7. Wat betekent tubulair, mucineus, cribriform infiltrerend of micropapillair carcinoom?

Dit zijn verschillende typen borstkanker die met de microscoop kunnen worden onderscheiden. Sommige van deze typen borstkanker zijn heel zeldzaam.

8. Wat betekent oestrogeenreceptor (ER of OR) of progesteronreceptor (PR of PGR)?

Op borstkanker cellen kunnen merkers voorkomen voor geslachtshormonen: oestrogeenreceptoren en progesteronreceptoren. De patholoog onderzoekt of deze op uw kankercellen aanwezig zijn. Als dat het geval is kan de kanker soms met hormoontherapie bestreden worden.

9. Wat betekent HER-2 of HER-2-neu?

HER-2(neu) is een receptor voor groeisignalen die bij ongeveer 15% van alle borstkanker voorkomt op de kankercellen. De patholoog onderzoekt of deze op uw kankercellen aanwezig zijn. Als er genoeg van deze receptoren aanwezig zijn kunt u mogelijk behandeld worden met een geneesmiddel dat speciaal tegen deze receptor gericht is.

10. Welke betekenis heeft de tumordiameter?

De patholoog meet de grootte van het kankergezwel (de tumordiameter). De grootte heeft invloed op de behandeling. De keuze van behandeling kunt u bespreken met uw behandelend arts.

11. Welke betekenis heeft het stadium van de kanker, wat is TNM?

Het stadium van kanker wordt bepaald door de grootte van het kankergezwel, het aantal lymfklieren waarin uitzaaiingen gevonden worden en eventuele uitzaaiingen elders in het lichaam. Deze drie gegevens worden vastgelegd met een lettercode en een cijfercode. Hierbij staat de T voor de grootte van de kanker, de N voor lymfklieren waarin uitzaaiingen gevonden worden en de M voor uitzaaiingen op grotere afstand. Hoe hoger het cijfer achter de letter hoe groter de kanker en hoe meer uitzaaiingen. Door combinatie van T, N en M kan het stadium van de kanker bepaald worden. Het stadium heeft invloed op de behandeling. De keuze van behandeling kunt u bespreken met uw behandelend arts.

Figuur 3 invoegen

12. Wat betekent sentinel node of schildwacht (schildpost) lymfklier?

Kankercellen van borstkanker die een lymfvat binnen groeien gaan in de lymfestroom mee naar de oksellymfklieren. Eén van deze lymfklieren is altijd de eerste waar de kankercellen aankomen en deze noemt men de schildwachtlymfklier. Deze schildwachtlymfklier kan worden opgespoord door de borst in te spuiten met een blauwe kleurstof én een radioactieve stof (Technetium). Deze schildwacht lymfklier wordt door de chirurg verwijderd en wordt dan door de patholoog nauwkeurig onderzocht. Als er geen uitzaaiing wordt gevonden is de kans klein (minder dan 5%) dat een andere lymfklier in de oksel wel kankercellen bevat. Daarom hoeven de andere oksellymfklieren dan niet verwijderd te worden. Als er echter wel kankercellen gevonden worden in de schildwachtklier is dat een reden om alle oksellymfklieren te verwijderen. Dit heet okselkliertoilet of okselklierdissectie.

13. Wat betekent okselkliertoilet of okselklierdissectie?

Dit is een operatie waarbij alle lymfklieren uit de oksel worden weggehaald. Dit gebeurt soms tegelijk met de borstoperatie en soms later.

14. Wat betekent benigne epitheelhyperplasie, adenose, scleroserende adenose, radial scar, complexe scleroserende laesie, papillomatosis, papilloom, apocriene metaplasie, cysten, cilindercel metaplasie, collageuze sferulose, ductectasie, flat epithelial atypia of columnar cell change with prominent apical snouts and secretions (CAPSS)?

Dit zijn verschillende veranderingen van borst klierweefsel die de patholoog bij microscopisch onderzoek kan vinden. Deze hebben geen speciale betekenis als in hetzelfde weefsel ook kanker is vastgesteld.

15. Wat betekent microcalcificaties?

Kleine stukjes kalk (microcalcificaties) kunnen zowel in goedaardig borstweefsel als in borstkanker voorkomen. Ze kunnen gezien worden op borstfoto's en onder de microscoop. Als de radioloog op basis van de borstfoto denkt dat de kalk van borstkanker zou kunnen zijn zal hij een biopsie (laten) nemen. Op zichzelf heeft deze kalk geen verdere betekenis.

16. Wat betekent atypische ductale hyperplasie (ADH), atypische lobulaire hyperplasie (ALH), ductaal carcinoma in-situ (DCIS), intraductaal carcinoom, lobulair carcinoma in situ (LCIS) of lobulaire neoplasie (LN)?

Dit zijn weefselveranderingen die allemaal voorlopers van kanker kunnen zijn. De patholoog kan deze afwijkingen bij microscopisch onderzoek vinden maar zij hebben geen speciale betekenis als in hetzelfde weefsel ook kanker is vastgesteld. Bij een borstsparende operatie kan het vinden van deze veranderingen belangrijk zijn als ze zich aan de rand van het weggesneden weefsel bevinden omdat uit deze afwijkingen kanker kan ontstaan.

17. Wat betekent vaatinfiltratie of vaatinvase? Wat betekent Podoplanin, D2-40 of CD31 en CD34?

Kankercellen kunnen bloedvaten of lymfvaten binnen groeien en zo uitzaaien (metastaseren). Meestal zijn lymfklieren in de oksel of achter het borstbeen de eerste waar uitgezaaide kankercellen terechtkomen. D2-40 (ofwel Podoplanin) en CD34/CD31 zijn namen van merkers waarmee de patholoog onder de microscoop kan zien of kankercellen zich bevinden in lymfvaten of bloedvaten. Dit aanvullende onderzoek is niet altijd noodzakelijk.

18. Wat betekent keratine, HMWCK, CK5/6, AE1/3, m-SMA (smooth muscle specific actin), p63, cytokeratine 5/6 (CK5/6) en calponine?

Dit zijn aanvullende onderzoeken die de patholoog uitvoert om te bepalen of het gezwel kwaadaardig (kanker) is. Dit aanvullende onderzoek is niet altijd noodzakelijk.

19. Wat betekenen E-Cadherin en p120?

Dit zijn aanvullende onderzoeken die de patholoog uitvoert om te bepalen of de kanker vanuit de kwabjes of vanuit de afvoergangen is ontstaan. Dit aanvullende onderzoek is niet altijd noodzakelijk.

20. Wat betekent Ki-67 of MIB-1?

Dit zijn aanvullende onderzoeken die de patholoog uitvoert om te zien hoe snel de kankercellen groeien. Dit aanvullende onderzoek is niet altijd noodzakelijk.

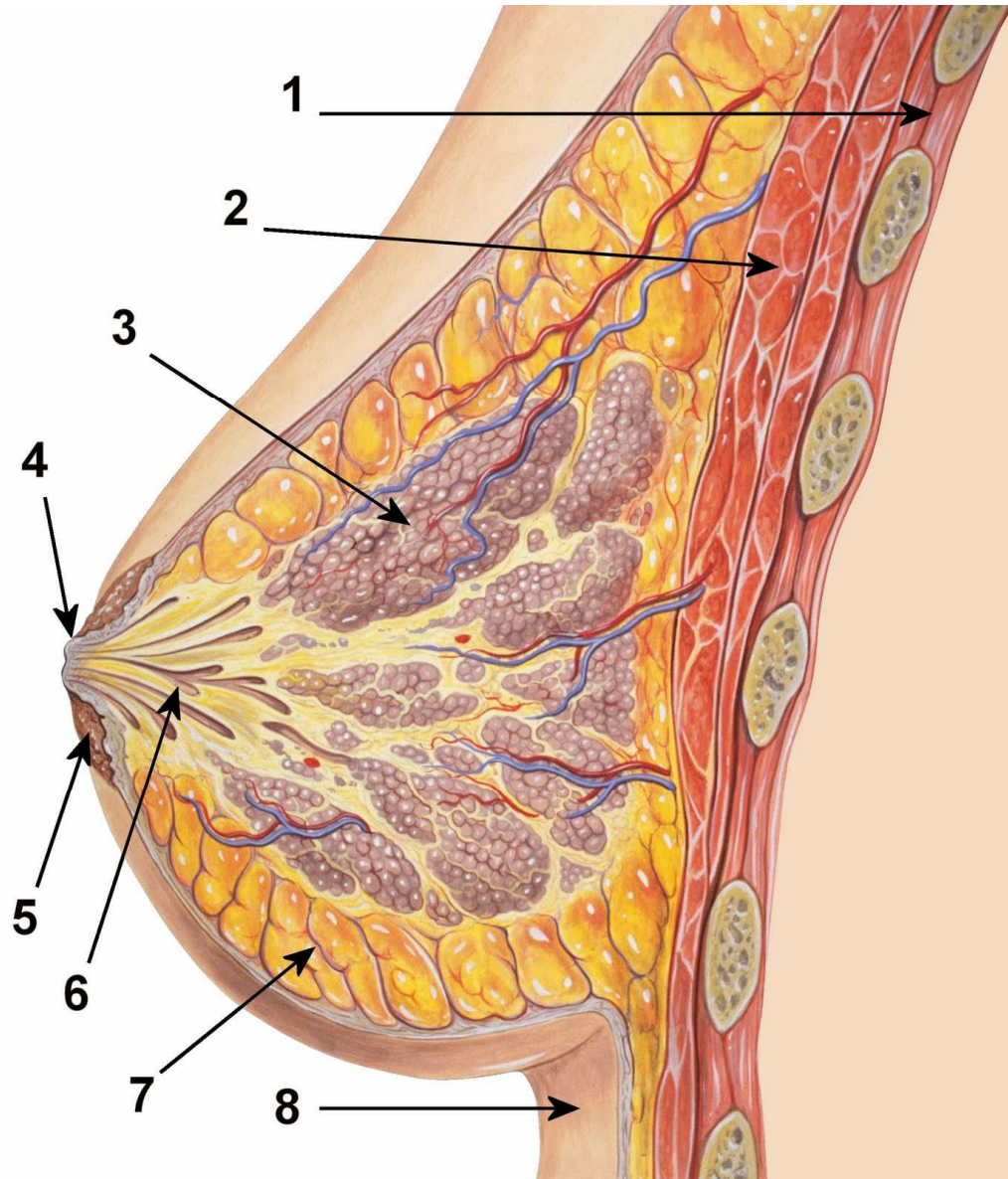
Figuur 4 invoegen

21. Wat betekent marges, snij-/sneevlakken, snij-/sneeranden, resectieranden, resectievlakken en inkten?

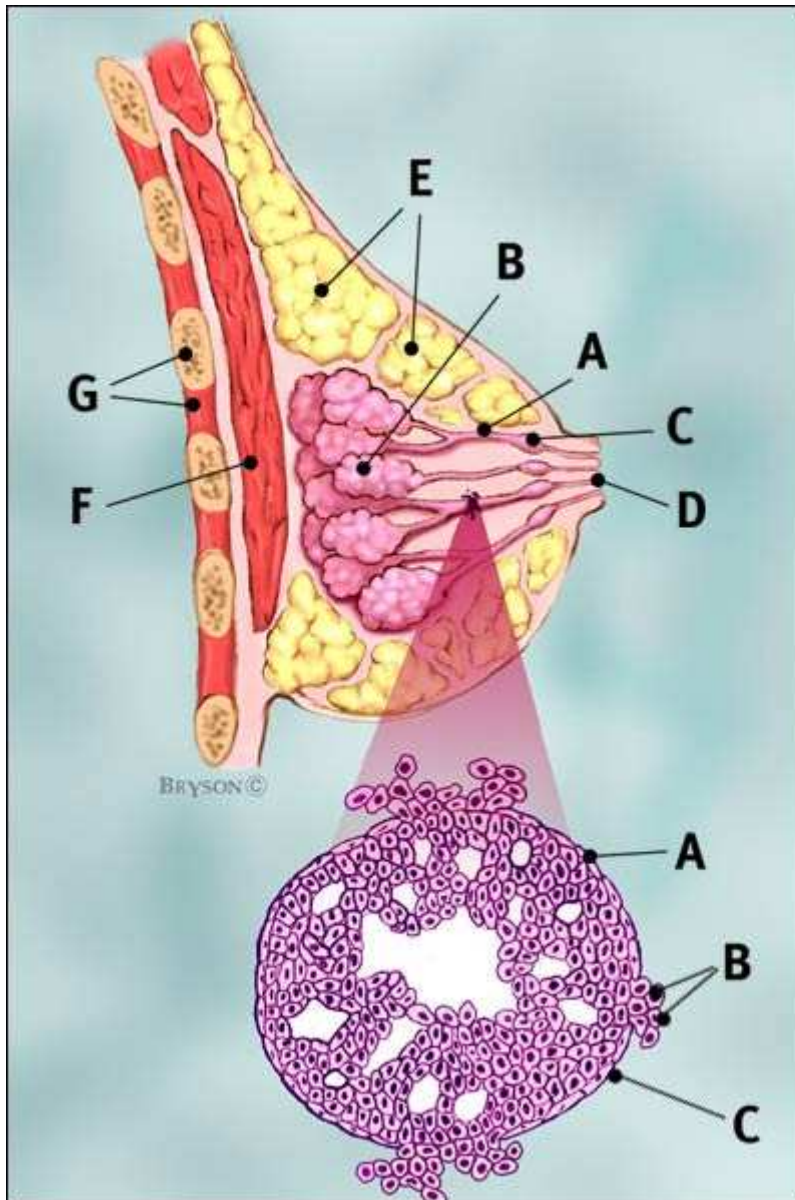
Als borstkanker verwijderd is met een borstsparende operatie geeft de patholoog met inkt de buitenkant van het weggesneden weefsel aan. Deze inkt kan worden teruggezien onder de microscoop en zo kan de afstand worden gemeten tussen de kanker en de buitenkant van het weggesneden weefsel. Deze afstand wordt de marge genoemd. Als de resectieranden vrij zijn (vrije marge) betekent dat dat de kanker volledig verwijderd is.

FIGUREN:

Dit zijn voorbeelden van plaatjes die met wat aanpassingen bruikbaar kunnen zijn ter verduidelijking.

- 1 tussenrib spieren
- 2 grote borstspier
- 3 lobjes borst klierweefsel
- 4 tepel
- 5 tepelhof
- 6 melkafvoergangen
- 7 vetweefsel in de borst
- 8 huid

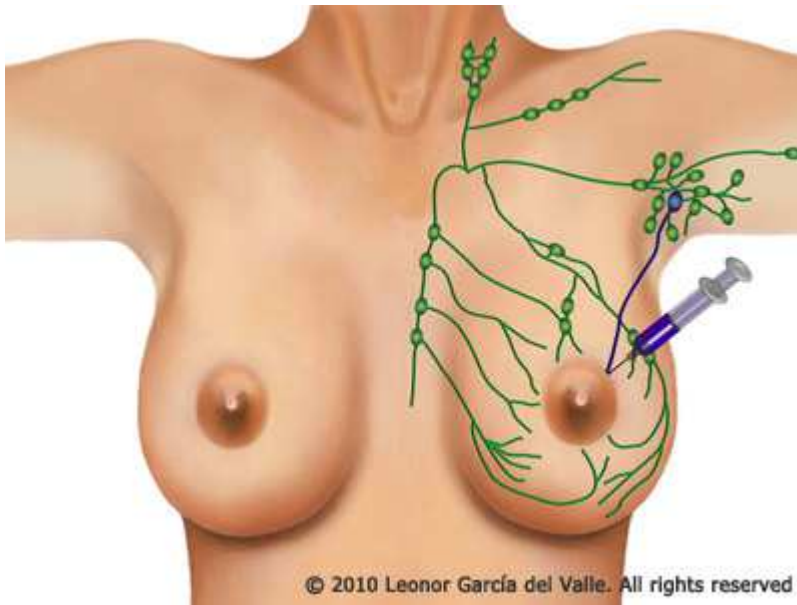

Bovenste afbeelding:

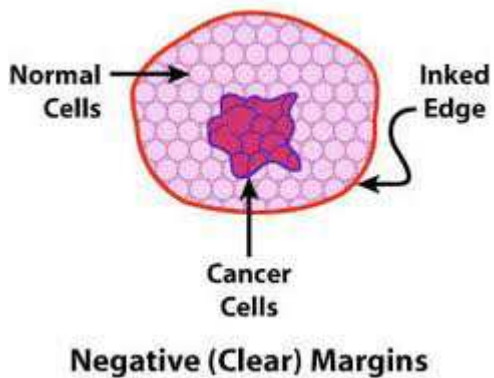
- A en C melkafvoergangen
- B lobjes borst klierweefsel
- D tepel
- E vetweefsel in de borst
- F grote borstspier
- G rib en tussenrib spieren

Onderste afbeelding:

- A en C wand van melkafvoergang die vol zit met kankercellen (in situ kanker)
- B kankercellen die infiltreren (ze groeien buiten de klierbuis waarin ze ontstaan zijn)

Schildwachtklier: de klier die blauw (en radioactief) wordt na inspuiten van de blauwe vloeistof op de plaats van de kanker is de schildwachtklier. Deze wordt door de chirurg verwijderd en door de patholoog onderzocht. Als de schildwachtklier geen uitzaaiing bevat kunnen de andere okselklieren (hier groen getekend) blijven zitten.

Voorbeeld van vrije resectieranden